

RTU studiju kurss "Runas un valodas novērtēšanas metodes"**0L000 Liepājas akadēmija****Vispārējā informācija**

Kods	LA0298
Nosaukums	Runas un valodas novērtēšanas metodes
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācībspēks	Gundega Tomele - Doktors, Docents
Mācībspēks	Sarmīte Tūbele - Doktors, Profesors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 2.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kurss paredzēts topošajiem skolotājiem logopēdiem, lai veidotu izpratni par runas un valodas traucējumu novērtēšanu kā sistēmu, parādītu šīs sistēmas struktūrkomponentu saturu un mījsakarības; dotu iespēju analītiski izvērtēt traucējumu noteikšanas metodes, skatot tās pedagoģiski psiholoģiskā aspektā, lai veidotos prasme aizpildīt nepieciešamos dokumentus un, nosakot logopēda slēdzienu, plānotu koriģējoši attīstošo darbību. Studiju kursā ir paredzēta studentu patstāvīgā praktiskā darbība, veicot bērnu ar runas un valodas traucējumiem izpēti un aizpildot valodas kartes.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Sniegt priekšstatu par runas un valodas traucējumu struktūru, izpētes sistēmu un metodēm, veidot izpratni par novērtēšanu kā sistēmu, pamatojot atsevišķo struktūrkomponentu būtību un mījsakarības. Dot iespēju kritiski un analītiski izvērtēt valodas traucējumu būtību, nosakot adekvātu logopēda slēdzienu un koriģējoši attīstošas darbības virzienus. Studiju kursa uzdevumi: 1. Analizēt runas un valodas traucējumu novērtēšanu kā sistēmu. 2. Apgūt novērtēšanas metodes un to izmantošanas iespējas. 3. Aizpildīt valodas kartes, grupu raksturojumus un citus dokumentus. 4. Patstāvīgi pētīt un izvērtēt bērna runas un valodas attīstību logopēdijas pedagoģiski psiholoģiskās pieejas skatījumā.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	1. Logopēdiskā izpēte, traucējumu novērtēšana, logopēda slēdziena noteikšana. Lasīt rakstus un grāmatas, kas saistītas ar runas un valodas traucējumu novērtēšanu, meklēt jaunākos pētījumus datu bāzēs. Sagatavot konspektu ar iegūtās informācijas apskatu. 2. Logopēdisko raksturojumu nozīme, valodas kartes nepieciešamība. Izpētīt pieejamās valodas kartes un novērtēšanas protokolus. Veikt to salīdzinošo analīzi. 3. Sadarbība ar vecākiem. Ievākt anamnēzi un apkopot rezultātus. 4. Valodas kartes aizpildīšana, logopēda slēdziens. Veikt bērna izpēti un aizpildīt valodas karti.

Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1.Blūmentāle, I., Kalēja, I., Klatenberga, I., Kuške, S., & Vabale, A. (2014). Rokasgrāmata runas, valodas un dzirdes attīstībā un traucējumu izziņāšanā. Rīga: b. i. 2.Kent, R. D. (2023). Handbook on Children's Speech: Development, Disorders, and Variations. Plural Publishing. 3.Raščevska, M. (red). (2024). Psiholoģiskās novērtēšanas skrīninga instrumentu komplekta izstrāde bērnu agrīnās attīstības risku atpazīšanai. 1. sējums. Skrīninga konstruktīva teorētiskais pamatojums un attīstības veicināšanas intervencu pieejamība. Kolektīva monogrāfija. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. 4.Miltiņa, I. (2005). Skaņu izrunas traucējumi. Rīga: RaKa. 5.Miltiņa, I. (2008). Skolotāja logopēda darba mape. Rīga: RaKa. 6.Tūbele, S. (2019). Valodas traucējumu novērtēšana. Rīga: RaKa. 7.Tūbele, S., & Lūse, J. (2012). Ja skolēns raksta nepareizi... Rīga: RaKa. 8.Weinrich, M., & Zehner, H. (2017). Phonetische und phonologische Störungen bei Kindern. Berlin: Springer. Papildu / Additional: 1.Bishop, D. V. M. (2014). Ten questions about terminology for children with unexplained language problems. International Journal of Language & Communication Disorders, 49(4), 381–415. DOI: 10.1111/1460-6984.12101 2.Bishop, D. V. M., Snowling, M. J., Thompson, P. A., Greenhalgh, T., consortium CATALISE, & O'Hare, A. (2017). Phase 2 of CATALISE: a multinational and multidisciplinary Delphiconsensus study of problems with language development. Terminology. Journal of Child Psychology and Psychiatry. DOI: 10.1111/jcpp.12721 3.Kalinka, D. (2013). Valodas sapratnes tests. Logopēda grāmata. Rīga: VISC. 4.Kalinka, D. (2013). Valodas sapratnes tests: tests bērniem no 3 līdz 5 gadu vecumam. Rīga: VISC. 5.Kuške, L. (2013). Fonēmu producēšanas izpētes un fonēmu uztveršanas un atšķiršanas izpētes testi bērniem no 3 līdz 6 gadiem. Rīga: VISC. 6.Kuške, L. (2013). Metodiskās rekomendācijas logopēdiem, kā strādāt ar fonēmu uztveršanas un atšķiršanas izpētes un fonēmu producēšanas izpētes testiem bērniem vecumā no 3 līdz 6 gadiem. Rīga: VISC. 7.Sousa, D. (2007). How the Special Needs Brain Learns (second edition). California: Corwin Press. 8.Shriberg, L. D., Fourakis, M., Hall, S. D., Karlsson, H. B., Lohmeier, H. L., McSweeney, J. L. (...) Wilson, D. L. (2010). Extensions to the Speech Disorders Classification System (SDCS). Clinical Linguistics & Phonetics. DOI: 10.3109/02699206.2010.503006 Citi informācijas avoti / Other sources of information: Periodika: Exceptional Children, Forum Logopēdie u. c. Interneta resursi/Internet resources: www.eslaeurope.eu www.logopedi.lv Zinātniskajās datu bāzēs (EBSCO, Web of Science, SAGE Journal, Cambridge Journals Online, Science Direct, SCOPUS, Britannica Online u. c.) pieejamās publikācijas logopēdijas jomā.
Nepieciešamās priekšzināšanas	Bērnu logopēdijā un ar to saistītos kursos. Ievads logopēdijā un logopēdijas vēsture Artikulārā un akustiskā fonētika Ortoepija un ortogrāfija Valodas struktūra un semantika Dzirdes un runas orgānu anatomija, fizioloģija un patoloģija

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienes studijas		Nepilna laika neklātienes studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
Runas un valodas traucējumu izpētes sistēma. Runas un valodas izpētes sistēmas teorētiskais pamatojums, izpētes sistēmas struktūrelementi. Atsevišķo izpētes posmu raksturojums un tajos izmantojamo metožu izvēles principi.	8	10	4	14
Runas un valodas traucējumu izpētes posmi. Skaņu izrunas noteikšana un izmantojamās metodes. Fonemātiskās uztveres izpētes metodika. Vārdu krājuma noteikšana un izmantojamās metodes. Valodas gramatiskās jomas izpēte un izmantojamās metodes. Saistītās runas iemaņu izpēte un izmantojamās metodes. Rakstīšanas iemaņu izpēte un metodes. Lasīšanas iemaņu izpēte un metodes. Primāro un sekundāro traucējumu izvērtēšanas iespējas.	8	10	4	14
Logopēda slēdzieni un koriģējoši attīstošās darbības virzienu izvēle. Vecāku iesaistīšana izpētē, precizējot anamnēzes datus. Logopēda slēdziena noteikšana. Logopēda darbības virzieni, pamatojoties uz bērna izpēti un izdarīto slēdzienu.	8	12	4	16
Kopā:	24	32	12	44

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
--------------------------------	------------------------------

ZINĀŠANAS: 1. Ir zināšanas par runas un valodas novērtēšanas dažādām metodēm, par novērtēšanu kā sistēmu, tās atsevišķo struktūras komponentu būtību un mījsakarībām. 2. Ir zināšanas par logopēda slēdzieniem un to nozīmi korekcijas procesā.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā, summējot pozitīvos rezultātus un vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Aktīva dalība lekcijās un semināros. Pārbaudes darbs: bērna valodas pārbaude, valodas kartes aizpildīšana un logopēda slēdziena noteikšana. Eksāmens: teorētiskās zināšanas.
PRASMES: 1. Prot pētīt un izvērtēt bērna runas un valodas attīstību logopēdijas pedagoģiski psiholoģiskās pieejas skatījumā. 2. Prot analizēt runas un valodas traucējumu novērtēšanu kā sistēmu, lietot dažādas novērtēšanas metodes, aizpildīt valodas kartes, grupu raksturojumus un citus dokumentus. 3. Prot kritiski un analītiski izvērtēt valodas traucējumu būtību, nosakot logopēda slēdzienu un logopēda darbības virzienus. 4. Demonstrē prasmes sarunāties ar bērniem dažādās situācijās un dažādās valodas attīstības pakāpēs, sazināties ar dažādiem klientiem, viņu ģimenēm un citiem speciālistiem, ievērojot logopēda profesionālās ētikas kodeksu. 5. Prot izskaidrot un argumentēt noteiktos logopēda slēdzienus un izskaidrot turpmākās darbības stratēģiju un taktiku.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā, summējot pozitīvos rezultātus un vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Aktīva dalība lekcijās un semināros. Pārbaudes darbs: bērna valodas pārbaude, valodas kartes aizpildīšana un logopēda slēdziena noteikšana. Eksāmens: teorētiskās zināšanas.
KOMPETENCE: 1. Izprot valodas izpētes sistēmas būtību, struktūras komponentus un to mijiedarbību. 2. Spēj patstāvīgi veikt bērnu valodas attīstības izpēti, noteikt logopēda slēdzienu, analītiski izvērtēt palīdzības iespējas, izvēloties atbilstošas korekcijas metodes pedagoģiski psiholoģiskās pieejas skatījumā.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā, summējot pozitīvos rezultātus un vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Aktīva dalība lekcijās un semināros. Pārbaudes darbs: bērna valodas pārbaude, valodas kartes aizpildīšana un logopēda slēdziena noteikšana. Eksāmens: teorētiskās zināšanas.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Patstāvīgais darbs	50
Eksāmens	50
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	2.0	12.0	12.0	0.0		*	